

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1936 ROKU

20-LECIE CHEMICZNEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO

Dn. 30 listopada 1916 roku założony został z inicjatywy Prof. Ignacego Mościckiego — dzisiaj Prezydenta Rzeczypospolitej — Instytut Badań Chemicznych pod nazwą „Metan” we Lwowie, przekształcony później na Chemiczny Instytut Badawczy w Warszawie. W roku bieżącym przeto minęło 20 lat od chwili rozpoczęcia działalności placówki badawczej.

Dn. 9 grudnia r. b. odbyło się uroczyste posiedzenie Instytutu, celem upamiętnienia tej rocznicy.

Na program obchodu złożyło się przemówienie Prezydenta m. st. Warszawy, p. Min. St. Starzyńskiego — gospodarza sali w której miała miejsce uroczystość; dalej głos zabrał prezes Kuratorium Instytutu, Vice-premier Gabinetu p. Inż. Eugeniusz Kwiatkowski; w imieniu nieobecnego Ministra Oświaty, p. Prof. Dr. Wojciecha Świątosławskiego — przemawiał Podsekretarz Stanu w tymże Ministerstwie, Prof. Ujejski; obszerniejsze sprawozdanie z działalności Instytutu w ciągu ubiegłych 20 lat złożył Dyrektor Instytutu p. Prof. Dr. Kazimierz Kling; wreszcie w imieniu życia gospodarczego, a w szczególności przemysłu węglowego, przemawiał Prezes Unii Polskiego Przem. Górniczo-Hutniczego, p. Inż. Aleksander Ciszewski.

Wszystkie przemówienia i sprawozdania ustalały przede wszystkim fakt doniosłej inicjatywy Pana Profesora Dr. Ignacego Mościckiego, który nie tylko założył i kierował pracami Instytutu w pierwszym 10-leciu jego istnienia, ale nie szczędził swych wskazówek, pomocy i myśli twórczej w drugim dziesięcioleciu, kiedy już piastował urząd Prezydenta Rzeczypospolitej. Jemu też zawdzięcza Chemiczny Instytut Badawczy społeczny charakter placówki, która pracuje ku rozwojowi polskiej myśli technologicznej.

Sprawozdanie Dyrektora Instytutu wskazało długi szereg tematów, jakimi zajmował się Instytut w ciągu ubiegłego okresu. Konkretnie rozwiązania zagadnień technicznych cechują się oryginalnością pomysłów, precyzyjnym opracowaniem technicznym, wielką doniosłością gospodarczą. W chronologicznym porządku osiągnięć In-

stytutu wskazać można następujące ważniejsze prace, wykonane na terenie Instytutu: metody przeróbki odpadkowych emulsji ropnych; metoda otrzymywania gazoliny z gazów ziemnych; ciągła metoda destylacji ropy naftowej; otrzymywanie amoniaku z cyjanowodoru; metody elektroosmozy; otrzymywanie chloru gazowego z kwasu solnego; przeróbka gipsu na kwas siarkowy; przeróbka gliny na tlenki glinu i otrzymywanie z nich glinu metalicznego; elektrolityczne metody otrzymywania metali lekkich; polimeryzacja olejów pod wpływem cichych wyładowań elektrycznych; metody produkcji soli galwanotechnicznych; nowe metody brykietowania węgla; półkoksowanie węgla polskich; otrzymywanie koksu metalurgicznego z węgla polskich; metody aktywizacji węgla.

Obszerniejszy ustęp sprawozdania poświęcony został pracom nad syntezą kauczuku. Zagadnienie to szczególnie jest dla Polski doniosłe, zarówno z punktu widzenia naszego bilansu handlowego, jak przede wszystkim niezależnienia przemysłu gumowego od dowozu zagranicznego surowca — zwłaszcza w obliczu osiągnięć technicznych, jakie na tym polu mają miejsce w Niemczech i w Rosji. Demonstrowane były zwoje syntetycznego kauczuku, wyprodukowanego przy pomocy metod Instytutu, oraz opony samochodowe, wykonane z tego syntetycznego surowca.

Wreszcie, zwrócono uwagę na rozwijający się coraz korzystniej dział analityczny, który wykonywa ok. 10.000 podwójnych analiz ilościowych rocznie, oraz na niedawno powstały dział metalurgiczny, zajmujący się obecnie badaniami nad cynkiem i glinem.

Przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego w licznym zespole wzięli udział w uroczystym posiedzeniu Instytutu i dali wyraz stale przez nas reprezentowanemu pogładowi, że tylko najściślejsze współdziałanie nauki i techniki, placówek badawczych i produkcyjnych pozwolić może na tak szybki i wszechstronny rozwój polskiego przemysłu chemicznego, jakiego się domaga polska racja stanu.

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

Ogłoszone zostało sprawozdanie za r. 1935/36 Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie. Ze sprawozdania wynika, że zdolność produkcyjna w okresie sprawozdawczym została wyzyskana w Mościcach — w 67%, w Chorzowie — 40%. Różnica stopnia zatrudnienia tłumaczy się okolicznością, że zdolność produkcyjna Chorzowa opiera się przede wszystkim na piecach azotniakowych, które całkowicie mogły być wyzyskane tylko przy bardzo pomyślnej konjunkturze.

Produkcja niektórych artykułów w tonnach produktu wyniosła:

Azotniak	28.101
Siarczan amonu	22.994
Saletrzak	10.101
Nitrofos	5.925
Saletra wapniowa	38.551
Supertomasyna 16%	22.275
Karbid	8.999
Azotan amonu	2.879
Saletra potasowa	746
Saletra sodowa	1.894
Salmiak rafinowany	1.458
Salmiak sublimowany	146
Węglan amonu	528
Azotyn sodowy	283

W przeliczeniu na czysty azot i kwas fosforowy produkcja wyniosła:

tonn N w nawozach	19.871
„ N w prod. chemicznych	2.807
„ P ₂ O ₅ w supertomasynie	5.430

W stosunku do roku poprzedniego, przyjętego jako 100, produkcja przedstawia się następująco:

Nawozy azotowe	96.1%
Produkty chemiczne azotowe	103.4%
Produkty chlorowe azotowe	101.7%
Supertomasyna	110.0%
Karbid (na sprzedaż)	146.8%

Sprzedaż nawozów w przeliczeniu na azot związany i bezwodnik kwasu fosforowego wyniosła w kraju: 15.545 tonn N₂, co stanowi 113% sprzedaży w r. 1934/35 oraz 6.639 tonn P₂O₅, co stanowi 182% sprzedaży w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Osiągnięta bilansowo nadwyżka brutto w wysokości przeszło 5 milionów złotych pozwoliła na zrobienie pełnego odpisu na amortyzację w sumie ponad 4,5 miliona złotych, oraz wykazanie zysków w wysokości ok. 700.000 zł.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rokowania handlowe z Belgią rozpoczęte zostały w dn. 9 b. m. w Brukseli.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych (Nr. 34 i 35 „Informatora Eksportowego”):

Austria. Projekt podwyższenia ceł na szereg produktów chemicznych.

Szwajcaria. Obniżenie ceł na benzol.

W numerze 35 „Informatora Eksportowego” ogłoszony został projekt nowej ustawy walutowej w *Danii*, wprowadzający istotne zmiany do duńskiego systemu reglamentacji handlu zagranicznego.

Związek jest w posiadaniu opinii dotyczącej strony prawnej zatargów pomiędzy eksporterami polskimi i importerami holenderskimi, dotyczącymi wpływu dewaluacji guldena na prywatno-prawne umowy.

Od lipca 1936 r. funkcjonują m. innymi zorganizowane następujące działy Gospodarczego Archiwum Morskiego Instytutu Bałtyckiego (Gdynia) ul. Waszyngtona 11.

Podręczny księgozbiór informatorów, zawierający kilkaset podręczników, spisów branżowych, książek adresowych i telefonicznych, odnoszących się do wszystkich krajów nad Bałtykiem jak też ważniejszych portów europejskich.

Archiwum, gromadzące dane o stosunkach technicznych i gospodarczych w poszczególnych portach, w żegludze i handlu morskim.

Dział statystyczny.

Prasowy serwis informacyjny, który polega na obsłudze firm prywatnych, wyszukujących za pośrednictwem Gospodarczego Archiwum Morskiego wiadomości i dane zawarte w wydawnictwach i czasopismach zagranicznych, a dotyczące aktualnych spraw, jakimi dana firma się interesuje.

Prace G. A. M. W wyniku gromadzenia, porządkowania i opracowywania materiałów informacyjnych, statystycznych, jak też archiwalnych — uzyskuje G. A. M. opracowania poszczególnych zagadnień morskich, których aktualność lub znaczenie wymagają szerszego udostępniania. W ten sposób powstaje seria druków, ukazująca się w osobnych zeszytach jako „Prace Gospodarczego Archiwum Morskiego”.

Dla użytku interesantów dostępne są księgozbiory, czytelnia czasopism i kartoteki G. A. M. Stawiając je do dyspozycji publiczności, personel G. A. M. udziela bezinteresownie wskazówek i pomocy co do korzystania z materiału. Poza tym G. A. M., za małą opłatą, podejmuje się stałego lub sporadycznego opracowywania powierzonych zadań.

G. A. M. dysponuje fachowym personelem władającym obcymi językami, korzysta z wskazań i współpracy miejscowych ekspertów statystyków oraz Komitetu Doradczego, składającego się z wybitnych jednostek, zajmujących najpoważniejsze stanowiska w życiu gospodarczym portu polskiego.

KRONIKA

Dn. 26 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. Na posiedzeniu tym wysłuchano sprawozdania z sytuacji i prac Związku w zakresie spraw traktatowych.

Zarząd powołał w składzie pp. Dr. J. Landaua, Prof. E. Trepki, Inż. T. Zamoyskiego Komisję, celem opracowania udziału przemysłu chemicznego w pawilonie polskim Wystawy Paryskiej w r. 1937.

Po wysłuchaniu sprawozdania z prac Rady Opiekuńczej na terenie Państwowej Szkoły Chemiczno-Przemysłowej, Zarząd postanowił wyrazić podziękowanie członkom Rady, delegowanym przez Związek — pp. Inż. F. Wiślickiemu i Inż. W. Sommerowi.

Dn. 9 grudnia r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone czwarte „pismo zapieczętowane”. Mianowicie, pp. Leon Mischke oraz Inż. Jan Cyrus-Sobolewski złożyli pismo p. t. „Nowa metoda prowadzenia reakcji między gazem a ciałem stałym”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 4 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Dn. 10 grudnia r. b. do wiernych rąk Związku zostało złożone piąte „pismo zapieczętowane”. Mianowicie p. Inż. chem. Franciszek Haendel złożył pismo p. t. „Sposób przerabiania odpadków stałych i płynnych przy fabrykacji siarczanu miedzi”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 5 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę tych wszystkich, którzy w swoim czasie złożyli za granicą „pisma zapieczętowane” przed powołaniem tej instytucji przy Związku Przemysłu Chemicznego — na pożytek wycofania tego materiału spoza granic kraju i złożenie pism w Związku Przemysłu Chemicznego. Sądzymy, że tą drogą przyczynimy się do dalszej popularyzacji instytucji pism zapieczętowanych, ponadto zaś ułatwimy autorom możliwość śpieszniejszego dysponowania pismami zapieczętowanymi.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zajmowała się na posiedzeniu Komisji Handlu Zagranicznego sprawą uzgodnienia reglamentacji towarowej z reglamentacją dewizową. Komisja jednomyślnie doszła do wniosku, że najcelow-

szym rozwiązaniem sytuacji, jaka wytworzyła się obecnie w naszym kraju, byłoby bezpośrednie powiązanie reglamentacji towarowej i dewizowej w tym sensie, aby ta sama instytucja przesądzała równocześnie obie sprawy.

Tow. Akc. Przemysłu Metalurgicznego w Polsce w Radomsku donosi nam, że ma na zbyciu ok. 40 tonn siarczanu żelaza, otrzymanego jako uboczny produkt przy fabrykacji drutu. Bezpośrednich informacji w tej sprawie — jeśli chodzi o ceny i warunki dostawy — udziela wyżej wskazana firma.

Laboratorium Dr. Bci Hepner (Warszawa, Senatorska 36) prosi nas o poinformowanie, że uruchomiony został dział analizy elementarnej, wyposażony w najnowsze aparaty do dokładnego oznaczania węgla, wodoru, azotu, siarki — przy zużyciu małych ilości substancji analizowanej.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 27 listopada r. b. ogłoszony został pod poz. 614 dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 25 listopada 1936 r. o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich.

Zgodnie z przepisami dekretu, który wszedł w życie z dniem ogłoszenia, przyznaje się ulgi w podatku dochodowym tym wszystkim, którzy w okresie do końca r. 1939:

a) założą nowe przedsiębiorstwa przemysłowe, żeglugi śródlądowej, chłodni lub elewatorów, bądź też przedsiębiorstwa już istniejące ulepszą albo powiększą,

b) przeprowadzą ulepszenia w gospodarstwach rolnych.

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 27 listopada r. b. ogłoszone zostało pod poz. 616 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 13 listopada 1936 r. o obniżeniu ceł wywozowych na niektóre artykuły gdańskiego przemysłu, na okres od 1 kwietnia 1936 do 31 marca 1937 r.

Spośród artykułów, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, wchodzi w grę następujące artykuły:

Żużle zendra i popioły, zawierające 3% i wyżej ołowiu — kontyngent bezcłowy 30 tonn; — zawierające 1% i wyżej miedzi — kontyngent bezcłowy 80 tonn; — zawierające 1% i wyżej cyny — kontyngent bezcłowy 40 tonn. Kości surowe mielone i niemielone — kontyngent niskocelny, opłacający cło zł. 1,50 od 100 kg — 300 tonn.

ECHA

* W związku z prowadzonymi obecnie w Brukseli rokowaniami o nowelizację umowy handlowej polsko-belgijskiej, udał się do Belgii Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. Edmund Trepka — w charakterze delegata Rady Traktatowej.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	320.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty 100%	220.—
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	75—85.—
Chloran potasu	175.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	18—20.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform czysty „purissimum”	660.—
Chloroform „pro narcosi” w opakowaniu 100,0	1.400.—
Chloroform „pro narcosi” w opakowaniu 50,0	1.700.—
Dwuchromian potasu	100.—
Dwuchromian sodu	75.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	385—425.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	160.—
Formalina 30%	140.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—
„ ” techniczna 85/88%	180.—
Karbid	49.—
Karbolineum	20.50
Krezol czysty	75.—
Klej kostny	180.—
Klej skórny	250.—
Kwas azotowy techn. 36°Bé za 100% HNO ₃	85.—

Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—
Kwas winowy zwykły	480.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ ” octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odlejoną 30% P ₂ O ₅	15.—
„ ” rogowa 13/14% N ₂	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	55.—
Octan amylu	400.—
Octan metylu	300.—
Octan sodu	105.—
„ ” ołowiu	170.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	12.75
Olej lniany	125.—
Olej kokosowy	98.—
Olej palmowy (z ziarna)	100.—
* Potaż kalcyonowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	120.—
* Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	69.—
* Salmiak sublimowany	180.—
Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
* Siarczan miedzi	55.—
* Siarczek sodu 60/62%	58.—
Smola preparowana	14.50
Soda amonjakalna 98%	20.70
* „ ” kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	95.—
Woda amonjakalna	43.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.”, Łódź tel. 195-96, 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WINICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wylączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg, Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna”, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHTLEVER” Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM”, Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81,

Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW” Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW”, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie viskozowe:

Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:

„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

BIBLIOTEKA
Poli techniki Wrocławskiej

A 1255 II

A 16 II